

"DIVUS THOMAS" - JEDAN NOVI I STARI ČASOPIS

Sveti Toma Akvinski je nesumljivo najveći katolički teolog i filozof. Njegov utjecaj u Crkvi je stalno rastao. Iako taj rast nije bio pravolinijski nego u valovima, svaki je novi val bio veći od prethodnog. Premda je snažno impresionirao već svoje suvremenike u XIII. stoljeću, tada je bio samo jedan od više velikih katoličkih mislilaca. U tzv. "drugoj skolastici", koja je bila na vrhuncu u drugoj polovici XVI. stoljeća, njegov utjecaj je postao dominantan. U "neoskolastici" koja je dosegla vrhunac u prvoj polovici našeg stoljeća Tomin utjecaj na katoličku misao bio je veći nego ikad u prošlosti. Može se zapaziti da je njegov utjecaj uvijek rastao u razdobljima krize i obnove u Crkvi. Danas utjecaj misli sv. Tome doživljava određenu oseku. Međutim, onaj tko je upoznao njegovu misao (a mnogi ga, nažalost, kritiziraju i odbacuju a da nisu pročitali niti jedno njegovo djelo!) može biti siguran da će ponovo doći plima i biti još veća. U razdobljima opadanja tomizma niču i šire se razni eklektički pravci koji prije ili kasnije pokazuju svoju jalovost.

U mnogim knjigama i člancima može se pročitati da je suvremeni razvoj tomizma (ili "neotomizma") pokrenut enciklikom pape Lava XIII. "Aeterni Patris" objavljenom 4. kolovoza 1879. Ova teza se uporno ponavlja i prepisuje, iako su mnoge opsežne studije pokazale da papa nije ništa "pokrenuo", nego samo dao ohrabrenje već postojećem pokretu. Važno je zapaziti da je na povratak svetom Tomi pozvao baš ovaj veliki papa koji je prekinuo sa stavom određene samoizolacije Crkve i suočio se s gorućim problemima suvremenog svijeta (sjetimo se samo njegove glasovite enciklike o radničkom pitanju "Rerum novarum"!). Očito je da se tu nije radilo o "vraćanju u prošlost", nego o (ponovnom) upoznavanju trajno vrijedne misaone baštine, koja će nam pomoći da nađemo odgovore na pitanja našeg vremena. I Drugi vatikanski koncil preporuča oslanjanje na "trajno vrijednu filozofsku baštinu" ("Optatam totius" br. 15) i poimence preporuča svetog Tomu ("Opta-tam totius br. 16 i "Gravissimum educationis" br. 10). I pokoncilski pape također preporučuju svetog Tomu (vidi na primjer: Pavao VI, *Sujetlo Crkve. Poslanica u povodu 700. obljetnice smrti sv. Tome Akvinskog*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1975, zatim: *Govor Ivana Pavla II. o sv. Tomi Akvinskom u povodu 100. obljetnice enciklike Aeterni Patris*, "Obnovljeni život" (Zagreb, br. 3-4/1980, zatim: Giovanni Paolo II, *S. Tommaso "Doctor humanitatis" guida perenne degli studi*, Libreria Editrice Vaticana, 1990).

Collegio Alberoni u Piacenzi bio je prvi centar obnove tomizma u Italiji. Dvije najistaknutije osobe koje su u njemu djelovale bili su Vincenzo Buzzetti (1777-1824) u prvoj i Alberto Barberis (1847-1896) u drugoj polovici prošlog stoljeća. Collegio Alberoni je izdavao i prvi

specijalistički tomistički časopis "Divus Thomas". Pokrenuo ga je i do smrti vodio Alberto Barberis. Prvi broj časopisa izašao je iz tiska 7. ožujka 1880, na tadašnji blagdan sv. Tome Akvinskog (obljetnica njegove smrti). To je bio prvi časopis u svijetu koji je bio potpuno posvećen misli sv. Tome. Članci su u njemu objavljivani na različitim jezicima, u prvo vrijeme pretežno na latinskom. Suradnici su također bili iz različitih zemalja i časopis je doživio veliki odjek u svijetu. Veći dio njegove naklade prodavao se u inozemstvu, što je prilično neobično za talijanske časopise. Treba spomenuti da je od 1923. do 1953. godine u Freiburgu u Švicarskoj izlazio časopis s istim imenom "Divus Thomas". Taj švicarski časopis još uvijek izlazi, ali sada pod imenom "Freiburger Zeitschrift für Philosophie und Theologie".

Od 1992. godine "Divus Thomas" izdaje dominikanski Filozofski studij u Bologni. Prvi izdavač, Collegio Alberoni u Piacenzi, odustao je od daljnjeg izdavanja zbog financijskih problema i nedostatka odgovarajućih kadrova za uređivanje i vođenje časopisa. Tako su ovaj stari i ugledni časopis, poslije više od sto godina izlaženja, preuzela redovnička subraća svetog Tome, dominikanci. Upravo o ovom novom nizu želim nešto reći u ovom prikazu.

"Divus Thomas" sada izlazi tri puta godišnje. Novi glavni urednik je Ottorino Benetollo. Svi članci su na talijanskom jeziku, iako svi suradnici nisu Talijani. Svaki broj je u pravilu tematski, većina ili svi članci su posvećeni određenoj temi. Neke od ovih tematskih cjelina su poslije objavljene i kao posebna knjiga. Pojedini broj ima oko 200-240 stranica. Časopis ne donosi prikaze knjiga. Prilično je jeftin za talijanske prilike: pretplata za Italiju je 40.000 lira, za inozemstvo 65.000 lira. Adresa izdavača (i uredništva) je: Edizioni Studio Domenicano, Via dell' Osservanza 72, 40136 Bologna.

Prvi broj u novom nizu 1/1992. (siječanj-travanj 1992) posvećen je temi "Razumna životinja - antropološko značenje i metafizičke vrijednosti racionalnosti u tomističkoj misli". Autori suradnici su G. Barzaghi, G. Cavalcoli, A. Porcarelli, A. Strumia, F. Dermine, G. Bertuzzi, R. Coggi i M. Lorenzini. Ovaj broj ima i drugu tematsku cjelinu "Veličina i aktualnost sv. Tome". Povod joj je izdavanje opsežnog "Enciklopedijskog rječnika misli svetog Tome Akvinskog" Battiste Mondina. U ovoj cjelini suradnici su kardinal C. Ruini, A. Bausola, A. Lobato, V. Possenti, G. Cottier, A. Rigobello i sam Battista Mondin. Broj 2/1992. posvećen je temi "Savjest: između objektivnih vrijednosti i tehnika uvjeravanja", a ova cjelina objavljena je kasnije i kao posebna knjiga pod naslovom "Savjest i evangelizacija danas". Broj 3/1992. posvećen je temi "Bog i stvaranje: razum, objava i mišljenje".

Broj 1/1993. posvećen je temi "Susret s Bogom - današnje zapreke: materijalizam i hedonizam". Objavljeni članci su prilozi s istoimenog simpozija kojeg je u svibnju 1992. organizirala rimska sekcija Međunarodnog društva Tome Akvinskog (S. I. T. A.). Autori su A. Lobato, G. Mura, A. Porcarelli, L. Clavell, S. Nicolosi, M. Pangallo, B.

Mondin, I. Guiu i G. Barzaghi. I ova cjelina objavljena je ponovo kao posebna knjiga pod istim naslovom. Broj 2/1993. posvećen je temi "Sigurnost i istina - teme iz logike i kritike spoznaje". Broj 3/1993. posvećen je temi "Teoretska istraživanja o materiji i formi".

Prvi broj u 1994. godini posvećen je najvećem tomistu ovoga stoljeća Jacquesu Maritainu, čija se dvadeseta obljetnica smrti navršila u 1993. Tema ovog broja je "Aktualnost Jacquesa Maritaina", a suradnici su F. Botturi, F. Viola, G. Cavalcoli, P. Viotto, M. Zito, M. Lorenzini i G. Cottier. Na kraju je dodana bibliografija radova J. Maritaina i radova o njemu. Broj 2/1994. posvećen je temi "Bog i zakon". Broj 3/1994. nije posvećen određenoj temi nego su članci tematski različiti. I ostali brojevi sadrže po jedan ili dva članka koji nisu posvećeni temi broja.

Kako je vidljivo iz ovog kratkog prikaza sadržaja i suradnika, časopis sustavno obrađuje centralna pitanja filozofije i teologije. Krug suradnika ne uključuje samo profesore dominikanskog Filozofskog studija u Bologni, nego i najuglednije suvremene svjetske tomiste s papinskih i drugih katoličkih i državnih sveučilišta, na čelu s Battistom Mondinom, predsjednikom, i Abelardom Lobatom, direktorom Međunarodnog društva Tome Akvinskog (S. I. T. A.).

Na kraju, za našu javnost možda nije suvišno napomenuti da ovo danas nije jedini specijalizirani tomistički časopis u svijetu. Bez pretenzije na iscrpnost spomenut ćemo još neke. "Doctor Communis" tri puta godišnje izdaje Papinska akademija svetog Tome u Rimu, a članci su na različitim jezicima. "Angelicum" četiri puta godišnje izdaje Papinsko sveučilište svetog Tome, a članci su također na različitim jezicima. "Revue Thomiste" izlazi četiri puta godišnje u Toulouseu na francuskom jeziku. "The Thomist" izlazi također četiri puta godišnje u Washingtonu na engleskom jeziku. Godišnjak "Rassegna di Letteratura Tomistica" donosi pregled i kritički prikaz (na talijanskom i francuskom jeziku) svega što se u svijetu piše o svetom Tomi i tomizmu, a izdaje ga Editrice Domenicana Italiana u Napulju.

Ivan Zelić

POVODOM 50. OBLJETNICE MUČENIČKE SMRTI O. MARIJANA BLAŽIĆA

Bilo je to pred pedeset godina tj. 1944. godine u turobnim i čemernim jesenskim danima, kada su takozvane "oslobodilačke" snage ušle u grad Dubrovnik.

Ne neočekivani, kobni i povijesno mutni val prelio se gradom sv. Vlahu. Za nekoliko dana počelo je zloslutno odvođenje "sumnjivih" osoba iz njihovih domova. Tijekom listopadskih dana, 25. ili 26. na